

Pospíšil, Ivo

Pohled na literaturu ze dvou stran : (k životnímu jubileu Ludvíka Štěpána)

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. X, Řada literárněvědné slavistiky. 2003, vol. 52, iss. X6, pp. [165]-175

ISBN 80-210-3086-0

ISSN 1212-1509

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/103335>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

IVO POSPÍŠIL

POHLED NA LITERATURU ZE DVOU STRAN (K životnímu jubileu Ludvíka Štěpána)

Doc. PhDr. Ludvík Štěpán, PhD., vedoucí Semináře západoslovanských jazyků a literatur na Ústavu slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a ředitel občanského sdružení Středoevropské centrum slovanských studií, je rodákem z Dačic, které tak působivě zpodobnil v románu *A jinak se pluje po moři* (1985). Narodil se tam 2. února 1943 a také tam dosáhl základního vzdělání. Po absolvování průmyslovky v Brně na Kotlářské ulici v letech 1957–1961 pracoval postupně jako projektant, technik ve Státním divadle v Brně a od druhé poloviny 60. let jako novinář v brněnské redakci Lidové demokracie a v Mladé frontě (do roku 1974), později byl až do roku 1990 v svobodném povolání jako publicista, spisovatel, překladatel a scenárista. Koncem druhého tisíciletí působil jako ředitel nakladatelství, jako redaktor deníku Demokrat a jiných novin a časopisů, založil uměleckou a reklamní agenturu a krátce pobyl i v redakci Brněnského večerníku. Mezitím v letech 1985–1991 vystudoval polštinu a češtinu na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a také postgraduální doktorské studium v oboru polská literatura (1997). Čtyři roky na to se habilitoval. Ta doba od roku 1996, kdy po krátkém externím přednášení je přijat na Ústav slavistiky jako odborný asistent, přes doktorskou a habilitační práci, je zaplněna pilnou prací, v níž dnešní šedesátník uplatnil svou zkušenost spisovatele, tedy básníka, prozaika a překladatele, k zajímavému uchopení literatury obecně a polské zvláště.

Uvědomme si nejprve jeho umělecké počiny zahájené básnickými opusy *Kradení flétniček* a *Klepání na lásku* (obě 1973). Pak již zjevně převládá próza, ať již povídky *Květiny jsou tu zbytečné* (1976), román *Vichřice* (1977), přeložený v roce 1981 do slovenštiny, novela *Znamení břízky* (1979), která roku 1987 vyšla i polsky, půvabná dětská knížka *Pan Střelnice* (1979), román pro mládež *Kovbojové z papíru* (1986), dvě filmové povídky *Zhluboka, zdaleka* (1989) aj. Za jádro jeho umělecké tvorby však pokládám – ovšem kromě relativně rané *Vichřice* – romány *A jinak se pluje po moři* (1985) a *Transplantace* (1990), v nichž dosahuje mimořádného účinku básnickým jazykem a spojením fikce a dokumentu, i když jubilanť je znám také jako autor „humorné“ literatury pro děti (*Máme rádi zvířata*, spoluautor Václav Richter, 1996), lepoprel (mj. *Co dělám celý den*, 1993), ucelené řady čítanek (1. – 9. třída) pro základní školy (včetně – ve spoluautorství – Českého slabikáře atd.) a také zábavné četby. Podstatnou částí jeho díla jsou překlady z polštiny: přeložil mimo jiné výbor z básní Ewy Lipské, román Macieje Kuczynského, novelu Bohdana Czeszka, výbor epigramů a aforismů Stanisława Jerzyho Lece (1984), nepočítaje v to ovšem překlady časopisecké i to, že v roce udělení Nobelovy ceny Jaroslavu Seifertovi seznámil polskou veřejnost s básnickým dílem v samostatné studii.

Štěpánovu uměleckou literární tvorbu charakterizuje především žánrová a tematická pestrost, flexibilita, která však rozhodně není překotným přebíháním: je tu pevné ukotvení v krajině i v řemesle; ostatně jubilanťovo původní povolání tu zanechalo v dobrém slova smyslu výrazné stopy. Básník, novinář, publicista, povídkář, novelista, romanopisec, překladatel – tyto role byly

postupně doplňovány označeními literární kritik a nakonec literární vědec, především historik teoretizujícího založení.

K tomu se jubilant propracovává v 90. letech 20. století, zejména v knižní monografii *Polská epigramatika – žánr fraška a epigram ve spektru malých literárních forem* (1998) a posléze v habilitačním spisu *Vývoj žánrového systému polské literatury (od renesance k postmodernismu)*, z něžž autor vyšel v monografii připravené v roce 2003 k publikování. Kromě těchto ucelených monografií, do nichž vtělil svou zkušenost spisovatele, ale také znalost genologických a komparatistických teorií, zejména českých a polských, a jimiž se začlenil do tzv. pražsko-brněnské školy literární komparistiky a genologie – jak ji pojmenovali Edward Kasperski a před ním Slavomír Wollman, která má své slavné předchůdce (F. Wollman, S. Vilinskij a jejich žáci) a neméně důležitou přítomnost, napsal na čtyři desítky vědeckých studií, z nichž jmenujme alespoň *Působení publicistiky na žánrové posuny v próze Bolesława Pruse* (1998), *Genologie: pochybnosti i nové cesty* (1999), *Fragment jako kompoziční metoda romantiků* (1999), *Nečekané návraty (vliv společenské a politické situace na tvar polské literatury osmdesátých let)* [2000], *Počátky prózy v polské literatuře* (2000), *Pocitování postmodernismu v současné polské próze* (všechny 2000), *Idylické žánry v dějinách polské literatury* (2001), stačil redigovat *Slovník polských spisovatelů* (2000) a vytvořit pro něj sám nejvíce hesel a poté s kolegy založit občanské sdružení Středoevropské centrum slovanských studií a stát se jeho ředitelem. Nutno také připomenout jeho spolupráci s Lodžským centrem genologických studií (prof. Grzegorz Gazda aj.) na utváření Slovníku literárních žánrů a jeho kontakty s vratislavskou (prof. Bogdan Pięczka aj.) a katovickou univerzitou (prof. Józef Zarek) i jinde.

Devadesátá léta 20. století a počátek nového tisíciletí jsou u něho spjata rovněž s účastí v různých porotách literárních a vědeckých soutěží a s pobyty na univerzitách ve Vratislavi a Poznani, s účastí na mezinárodních vědeckých konferencích u nás, v Polsku a na Slovensku a s redigováním nebo spoluredigováním slavistických periodik *Litteraria Humanitas* a *Slavica Litteraria*.

V odborné slavistické činnosti jubilant projevil a projevuje podobné vlastnosti jako v umělecké tvorbě: smysl pro řemeslo, schopnost zobecnění a teoretické úvahy, vidění souvislostí, polygeničnost a tematickou flexibilitu. Svou činností pedagogickou a organizační se výrazně podílel a podílel na novém budování brněnské a české literárněvědné polonistiky – dobrých, kvalifikovaných českých polonistů je vskutku jako šafránu. Uznání vědeckou komunitou, četné domácí i zahraniční ohlasy jeho prací a jubilantovy zahraniční kontakty, zejména polské a slovenské, jsou dokladem jeho již konstantní, uznávané pozice, v níž funkčně využívá svého vidění literatury ze dvou stran (umění a vědy), tak vzácného a tak cenného pro lidské poznání.

VÝBĚROVÁ BIBLIOGRAFIE

(Soupis zahrnuje vědecké práce od roku 1998, odborné studie a články o literatuře a výtvarném umění od roku 1979, původní literární a jiné práce a překlady od roku 1970. Uvedeny nejsou divadelní, výtvarné a literární recenze, články atd. v novinách a populárních časopisech, patnáct scénářů dokumentárních filmů pro ČT Brno, překlady básní a povídek pro Český rozhlas Brno a Praha a překlady dialogů filmů a seriálů pro ČT Brno v 80. letech ad.)

Knižní vědecké a odborné publikace

1998

- * *Polská epigramatika – žánry fraška a epigram ve spektru malých literárních forem*, spisy FF č. 318, Masarykova univerzita, Brno 1998, 170 stran. ISBN 80–210–1873–9
- * *Polština. Jazykový průvodce* (Tomáš Modlík a kol., překlad polské verze L. Štěpán, J. Janowski), rotom, Bučovice 1998, 320 stran. ISBN 80–85840–22–7

2000

- * *Slovník polských spisovatelů* (Ludvík Štěpán a kolektiv – B. Bakula, D. Dabert, A. Gawarecka, G. Gazda, I. Hrabětová, K. Kardyni-Pelikánová, R. Madecki, K. Ondrášková, J. Pelikán, V. Pindurová, L. Vítová, A. Zawada; editor, autor předmluvy, úvodní studie *Tisíc let polského písemnictví*, s. 15–61, a 322 autorských a věcných hesel-studií), LIBRI, Praha 2000, 555 stran. ISBN 80–7277–005–5
- * *Vývoj žánrového systému polské literatury (od renesance k postmodernismu)*, habilitační práce, LUSK agentura, Brno 2000, 404 s.

2001

- * *Kdo byl kdo – proslulí návštěvníci* (Jaroslav Richter a kolektiv – A. Dubská, R. Gazdík, F. Houdek, M. Churaň, N. Kubů, B. Mánek, D. Picková, P. Pohlei, Š. Stellnerová, L. Štěpán, K. Tomek, J. Tomeš, V. Vavřínová, P. Vlček, J. Županič; autor 27 autorských hesel-studií), LIBRI, Praha 2001, 516 s. ISBN 80–85983–87–7

Vědecké studie a stati, odborné články a recenze v časopisech a sbornících

1998

- * *Působení publicistiky na žánrové posuny v próze Bolesława Pruse*, In: *Slavica Litteraria – X 1*, Masarykova univerzita, Brno 1998, s. 63–77. ISBN 80–210–1830–5, ISSN 1212–1509
- * *Polská fraška jako žánr*, In: *Litteraria Humanitas VI*, Masarykova univerzita, Brno 1998, s. 99–109. ISBN 80–210–1879–8
- * *Fraška – samostatný žánr polské epigramatiky*, In: *Slavia 3/98*, Praha 1998, s. 317–328. ISSN 0037–6736
- * *Jarmil Pelikán sedmdesátkem*, In: *Slavica Litteraria – X 1*, Masarykova univerzita, Brno 1998, s. 99–104. ISBN 80–210–1830–5, ISSN 1212–1509
- * *Romantycy i Warszawa* (recenze knihy), In: *Slavia 3/98*, Praha 1998, s. 396–398.
- * *Komparace memoárových textů* (recenze knihy M. Sobotková: *Komparace memoárových textů 17. století*), In: *Opera Slavica 3/98*, s. 64–66.
- * *Na dálnici s růží v zubech* (recenze knihy Jiří Pavelka: *Předpoklady literárního dorozumívání*), In: *Universitas 3/99*, Masarykova univerzita, Brno 1999, s. 69–70.
- * *Šesté setkání polonistů* (článek), *Slavica Litteraria – X 1*, Masarykova univerzita, Brno 1998, s. 119–121.
- * *Studentská slavica už podruhé* (článek), In: *Univerzitní noviny 6/98*, Masarykova univerzita Brno, s. 36–37.

1999

- * *Genologie: pochybnosti i nové cesty*, In: *Slavica Litteraria – X 2*, Masarykova univerzita, Brno 1999, s. 51–59. ISBN 80–210–2072–5, ISSN 1212–1509
- * *Některé žánrové problémy pozitivistické prózy, zejména v díle B. Pruse*, In: *POLONICA 1997*, Ostravská univerzita, Ostrava 1999, s. 77–88. ISBN 80–7042–527–X
- * *Literárněvědné zájmy J. Pelikána*, In: *Brněnská polonica I*, Masarykova univerzita, Brno 1999, s. 9–15. ISBN 80–210–2099–7
- * *Žánrové spektrum tvorby Adama Mickiewicze – zdroje, formování a vliv na další generace*, In: *Adam Mickiewicz: Texty a kontexty*, Univerzita Palackého, Olomouc 1999, s. 87–103. ISBN 80–244–0040–5
- * *Fragment jako kompoziční metoda romantiků*, In: *Brněnská polonica I*, Masarykova univerzita, Brno 1999, s. 62–68. ISBN 80–210–2099–7
- * *Słownik literatury popularnej* (recenze knihy *Słownik literatury popularnej*), In: *Slavia 2/99*, Praha 1999, s. 387–388.
- * *Daniel Vetter, działacz Jednoty braci czeskich w Polsce* (recenze knihy D. Vetter: *Islandia albo Krótkie opisanie wyspy Islandyji*), In: *Opera Slavica 1/00*, s. 55–57.

- * *Ne o úhoru, ale o žírných lánech* (článek), In: Universitas 2/99, Masarykova univerzita, Brno 1999, s. 59–60.
- * *Literárněvědné zastavení na přelomu století* (článek), In: Slavica Litteraria – X 2, Masarykova univerzita, Brno 1999, s. 110–112.
- * *Polský časopis o dětské knize* (článek), Ladění 1/99, Masarykova univerzita, Brno 1999, s. 24–25.

2000

- * *Nečekané návraty (vliv společenské a politické situace na tvar polské literatury osmdesátých let)*, In: Slavica Litteraria – X 3, Masarykova univerzita, Brno 2000, s. 63–76. ISBN 80–210–2343–0, ISSN 1212–1509
- * *Cesty velkých romantiků (žánrová směřování A. S. Puškina a A. Mickiewicze)*, In: Litteraria Humanitas VII, Masarykova univerzita, Brno 2000, s. 305–311. ISBN 80–210–2300–7
- * *Žánrové podloží malých literárních forem S. J. Lece*, In: Opera Slavica 1/00, Brno 2000, s. 22–30. ISSN 1211–7676
- * *Počátky prózy v polské literatuře*, In: Litteraria Humanitas VIII, Masarykova univerzita, Brno 2000, s. 43–58. ISBN 80–210–2440–2, ISSN 1213–1253
- * *Pocitřování postmodernismu v současné polské próze*, In: Slavia 69, 2/00, Praha 2000, s. 177–184. ISSN 0037–6736
- * *Tři plodné cesty vědecké práce*, In: Litteraria Humanitas VIII, Masarykova univerzita, Brno 2000, s. 25–28. ISBN 80–210–2440–2, ISSN 1213–1253
- * *Dekonstrukce genologického systému a cesta k intertextům*, In: Literární věda na prahu 21. století, Slezská univerzita v Opavě, Opava 2000, s. 83–93. ISBN 80–7248–090–1
- * *Hledání formy v romantizmu (změny žánrového systému v dílech A. Mickiewicze a K. H. Máchy)*, In: Romantismus v české a polské literatuře, Slezská univerzita v Opavě, Opava 2000, s. 28–38. ISBN 80–7248–078–2
- * *Jubileum Krystyny Kardyni-Pelikánové*, In: Slavica Litteraria – X 3, Masarykova univerzita, Brno 2000, s. 97–99. ISBN 80–210–2343–0, ISSN 1212–1509
- * *Pohled na modernismus přes hranice proudů a vlivů (recenze knihy A. Korniejenko: Ukraiński modernizm)*, In: Slavica Litteraria – X 3, Masarykova univerzita, Brno 2000, s. 87–89.
- * *Bibliografická práce o Jánú Kalinčiakovi* (recenze knihy J. Hvišč: Kam oko dosiahne), In: Slavica Litteraria – X 3, Masarykova univerzita, Brno 2000, s. 117–118.
- * *Skici k dějinám nejnovější polské literatury* (recenze knihy P. Czaplínski – P. Śliwiński: Literatura polska 1976–1998), In: Slavica Litteraria – X 3, Masarykova univerzita, Brno 2000, s. 123–124.
- * *Dvě mezinárodní vědecké konference v Polsku* (článek), In: Slavica Litteraria – X 3, Masarykova univerzita, Brno 2000, s. 127–128.
- * *Romantismus v české a polské literatuře* (článek), In: Slavica Litteraria – X 3, Masarykova univerzita, Brno 2000, s. 131–132.
- * *Poslední desetiletí v české a polské literatuře* (článek), In: Slavica Litteraria – X 3, Masarykova univerzita, Brno 2000, s. 133–134.
- * *Průběžná zpráva o stavu polonistiky v Brně* (článek), In: Univerzitní noviny 3/00, Masarykova univerzita Brno, s. 20–21.

2001

- * *Vypravěčské žánry v ruské a polské literatuře*, In: Litteraria Humanitas IX, Masarykova univerzita, Brno 2001, s. 83–98. ISBN 80–210–2531–X, ISSN 1213–1253
- * *Idylické žánry v dějinách polské literatury*, In: Slavica Litteraria – X 4, Masarykova univerzita, Brno 2001, s. 59–67. ISBN 80–210–2552–2, ISSN 1212–1509
- * *Biografické kontury díla profesora Miroslava Mikuláška*, In: Litteraria Humanitas IX, Masarykova univerzita, Brno 2001, s. 7–9. ISBN 80–210–2531–X, ISSN 1213–1253
- * *Geneze vypravěčských žánrů v polské a české literatuře: gawędy a narandy*, In: Slavia Occidentalis 58/2001, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Poznań 2001, s. 7–18.

- * *Humor w epigramatyce i aforystyce Stanisława Jerzego Leca*, In: *Stylistyka X/2001 – Stylistyka i humor*, Uniwersytet Opolski, Opole 2001, s. 473–480. ISSN 1230–2287
- * *Epigramat (studie žánru)*, In: *Zagadnienia Rodzajów Literackich (Materiały do Słownika Rodzajów Literackich)*, t. XLIV, z. 1–2 (87–88), Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź 2001, s. 203–206 PL ISSN 0084–4446
- * *Epitafium (studie žánru)*, In: *Zagadnienia Rodzajów Literackich (Materiały do Słownika Rodzajów Literackich)*, t. XLIV, z. 1–2 (87–88), Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź 2001, s. 206–210 PL ISSN 0084–4446
- * *Figlik (studie žánru)*, In: *Zagadnienia Rodzajów Literackich (Materiały do Słownika Rodzajów Literackich)*, t. XLIV, z. 1–2 (87–88), Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź 2001, s. 209–210 PL ISSN 0084–4446
- * *Fraszka (studie žánru)*, In: *Zagadnienia Rodzajów Literackich (Materiały do Słownika Rodzajów Literackich)*, t. XLIV, z. 1–2 (87–88), Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź 2001, s. 210–215 PL ISSN 0084–4446
- * *Tvar mickiewiczovské poemy jako záloha pro polský postmodernismus*, In: *Wielkie tematy kultury w literaturach słowiańskich 3* (red. K. Galon-Kurkowa a Ewa Studzińska-Komisaruk), *Slavica Wratislaviensia CXV*, Wrocław 2001, s. 39–44. ISSN 0239–6661 ISSN 0137–1150 ISBN 83–229–2166–7
- * *Už třetí slovakistický počín* (recenze knihy *Česko-slovenská vzájemnost a nevzájemnost*), In: *Slavica Litteraria – X 4*, Masarykova univerzita, Brno 2001, s. 124–126.

2002

- * *Působení fantastických prvků na formu poezie polských romantiků*, In: *Slavica Litteraria – X 5*, Masarykova univerzita, Brno 2002, s. 27–32. ISBN 80–210–2552–2, ISSN 1212–1509
- * *Genologie, nebo postmodernistický chaos?*, In: *Slavica Litteraria – X 5*, Masarykova univerzita, Brno 2002, s. 91–97. ISBN 80–210–2552–2, ISSN 1212–1509
- * *Významná meta uprostřed cesty*, In: *Slavica Litteraria – X 5*, Masarykova univerzita, Brno 2002, s. 107–108. ISBN 80–210–2552–2, ISSN 1212–1509
- * *Filozofické kořeny v satirickém díle S. J. Lece*, In: *Studia Slavica 6 – Slavistika osudem i volbou (K 75. narozeninám prof. Jiřího Damborského)*, Ostravská univerzita – Uniwersytet Opolski, Ostrava 2002, s. 277–285. ISBN 80–7042–610–1
- * *Vypravěčství v postmodernistické situaci na příkladu děl Dominika Tatarky a Bohumila Hrabala*, In: *Literatury v kontaktech (Jazyk – literatura – kultura)*. Brněnské česko-slovenské texty k slovakistice, Ústav slavistiky FF Masarykovy univerzity, Brno 2002, s. 42–49. ISBN 80–210–2841–6
- * *Vliv publicistiky na básnické dílo Jindřicha Uhra*, In: *Argonaut z Moravy* (ed. Ivan Dorovský), *Společnost přátel jižních Slovanů – nakladatelství František Šalé – ALBERT*, Boskovice 2002, s. 18–23. ISBN 80–7326–013–1
- * *Úloha prozaických hraničních forem v polské emigrační literatuře 20. století*, In: *Česká a polská emigrační literatura*, Slezská univerzita v Opavě, Opava 2002, s. 16–35. ISBN 80–7248–169–X
- * *Motivy smrti a smutku v poezii Oldřicha Mikuláška a Jana Skácela*, In: *Bohemica Litteraria – V 4*, Masarykova univerzita, Brno 2002, s. 133–138. ISBN 80–210–2965–X ISSN 0231–7818
- * *Kalejdoskop form genologicznych w popularnych nurtach gotycyzmu*, In: *Wokół gotycyzmów – wyobrażenia, groza okrucieństwa* (red. G. Gazda, A. Izdebska, J. Płucennik), *Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Uniwersytetu*, Kraków 2002, s. 115–130. ISBN 83–242–0144–0
- * *Pohledy na vznik a vývoj dekonstruktivismu* (recenze knihy *Dekonstrukcja w badaniach literackich*), In: *Slavica Litteraria – X 5*, Masarykova univerzita, Brno 2002, s. 114–117.
- * *Závěr projektu tří slovníků spisovatelů* (recenze knihy *Slovník ruských, ukrajinských a běloruských spisovatelů*), In: *Slavica Litteraria – X 5*, Masarykova univerzita, Brno 2002, s. 125–126.

- * *Polská slovníková příručka, která u nás citelně chybí* (recenze knihy G. Gazda: Słownik europejskich kierunków i grup literackich XX wieku), In: Slavica Litteraria – X 5, Masarykova univerzita, Brno 2002, s. 128–130.
- * *Nekonenční pohled na nekonvenční české autory* (recenze knihy L. Engelking: Surrealizm, underground, postmodernizm), In: Slavica Litteraria – X 5, Masarykova univerzita, Brno 2002, s. 135.
- * *O kompozici české prózy* (recenze knihy F. Všetického: Tektonika textu), In: Slavica Litteraria – X 5, Masarykova univerzita, Brno 2002, s. 136–137.
- * *Slovenské pohledy na polskou literaturu* (recenze knihy Tworba Adama Mickiewicze v medziliterárnom kontexte a Historické a kultúrne zdroje slovensko-poľských vzťahov), In: Slavica Litteraria – X 5, Masarykova univerzita, Brno 2002, s. 138–139.
- * *Witold Sadowski: Tekst graficzny Białoszewskiego, Anna Pomarańska-Szumiska: Jak tańczy współczesna poezja. Taniec jako tworzywo i forma wiersza* (recenze knihy), In: Slavia 2/2002, Praha 2002, s. 220–223.
- * *Česká a polská emigrační literatura v evropském kontextu* (článek), In: Slavica Litteraria – X 5, Masarykova univerzita, Brno 2002, s. 140.
- * *Osmdesát let brněnské polonistiky* (článek), In: Nová generace české polonistiky, sborník referátů ze studentské vědecké konference (ed. M. Sobotková a J. Fiala), Univerzita Palackého, Olomouc 2002, s. 211–212.

Jiné odborné studie v knihách, časopisech a katalogích a fejetony

- * *Současná polská literatura I (próza)* – studie, In: Světová literatura 4/79, Praha 1979, s. 222–230.
- * *Současná polská literatura II (poezie)* – studie, In: Světová literatura 5/79, Praha 1979, s. 229–238.
- * *Vyšel z tance a zpěvu...* (úvodní text ke katalogu), In: Borek Bayer – malíř a sochař, Okresní knihovna a Muzeum Vyškovska ve Vyškově, Vyškov 1984, s. 1.
- * *J. Seifert: Właśnie – być poetą* (studie o autorovi), In: Literatura na Świecie 3/85, Warszawa 1985, s. 26–56.
- * *Šla malířka...*, úvodní text ke katalogu Magda Valčíková, Ateliér Original, Brno 1995, s. 2.
- * *V zajetí tvarů a barev* (Alena Bartošová), *Stále nezkrotný živel* (Borek Bayer), *Virtuóz elegance tvaru* (Jiří Dolina), *Krajiny lebek města v nás* (Zdeněk Fasura), *Od tónu k tvarům* (Jiří Michek), *Pod kůži představ* (Alena Šenková), *Cesta už ne na začátku* (Magda Valčíková) – studie-profilové výtvarníků, In: Katalog Sdružení moravských umělců, Prof Art Brno, Brno 1996, s. 2, 4, 8, 10, 12, 16 a 22.
- * *Možnost křehkého snu*, úvodní text ke katalogu Zuzana Gavlasová, Ceramic Atelier, Brno 1996, s. 2–7.
- * *Okouzlení krajinou*, úvodní text ke katalogu Aleš Valčík, Ateliér Original, Brno 1996, s. 2.
- * *Svět v bronzu ztracený* (úvodní text ke katalogu), In: Jaromír Gargulák: Plastiky, Studio Jaromír, Brno 1998, s. 3.
- * *Hry nehy na strojítele*, úvodní text ke katalogu Bohumil Nečas, Galerie N atelier, Blansko 1998, s. 2–3.
- * *Přemysl Janíček* (medailon autora), In: Přemysl Janíček: Brno známé i neznámé (záložka), Nakladatelství Littera, Brno 1999, 220 s.
- * *Moravská etapa malíře Anatolie Ključinského*, úvodní text katalogu, Sineko, Brno 1999, s. 2–3.
- * *Život s uměním Quirina Jedličky st.*, In: Život s uměním, (výběr a zpracování textů, editor, úvodní medailon, biografické glosy), s. 3–8 a 40–43, LUSK agentura, Brno 2000, 54 s.
- * *Let' (báseň), O tichém zastavení* (článek), In: Kol. autorů: Malíř a sochař Borek Bayer, Sdružení MAC, s. r. o., Praha 2002, 156 s., s. 6, a 34–35. ISBN 80–86015–83–1
- * *Pokorné a tiché etudy* (úvodní studie ke sbírce básní), In: Miroslav Kučera: Sedimenty (poezie; fotografie Petr Zajíček), Grafex, Adamov 2001, 20 s., s. 3–5.
- * *Jak se píše poezie* (fejeton), In: Duha (Informace o knihách a knihovnách z Moravy) 1/2002, s. 37 ISSN 0862–1985

- * *Jak se píše próza* (fejeton), In: Duha (Informace o knihách a knihovnách z Moravy) 2/2002, s. 37 ISSN 0862–1985
- * *Jak se píše pro děti a mládež* (fejeton), In: Duha (Informace o knihách a knihovnách z Moravy) 3/2002, s. 37 ISSN 0862–1985
- * *Jak se na literaturu nahlíží* (fejeton), In: Duha (Informace o knihách a knihovnách z Moravy) 4/2002, s. 37 ISSN 0862–1985

Ediční a redakční práce

1998

- * *Slavica Litteraria – Literárněvědná slavistika*, Studia minora Facultatis philosophicae Universitatis brunensis, series Slavica Litteraria X 1, Annus XLVII (výkonný redaktor), Masarykova univerzita, Brno 1998, 128 s.
- * *Čítanka plná humoru. Výběrové texty literární výchovy pro 7. ročník ZŠ a pro odpovídající ročník víceletých gymnázií* (spolueditor V. Richter, editor, hesla žánrů, slovníček autorů), Dialog, Liberec 1998, 160 s.

1999

- * *Brněnská polonica I*, skriptum (editor), Masarykova univerzita, Brno 1999, 196 s.
- * *Slavica Litteraria – Literárněvědná slavistika*, Studia minora Facultatis philosophicae Universitatis brunensis, series Slavica Litteraria X 2, Annus XLVIII (výkonný redaktor), Masarykova univerzita, Brno 1999, 118 s.
- * *Čítanka plná humoru. Cesty za příběhy s dobrodružstvím. Výběrové texty literární výchovy pro 6. ročník ZŠ a pro odpovídající ročník víceletých gymnázií* (editor, charakteristiky knih, slovníček autorů), Dialog, Liberec 1999, 160 s.
- * *Čítanka plná humoru. Letem světem fantazie. Výběrové texty literární výchovy pro 5. ročník ZŠ a pro odpovídající ročník víceletých gymnázií* (editor, úvodní texty kapitol, slovníček autorů), Dialog, Liberec 1999, 160 s.

2000

- * *Slovník polských spisovatelů* (vedoucí autorského kolektivu), Nakladatelství LIBRI, Praha 2000, 547 s.
- * *Slavica Litteraria – Literárněvědná slavistika*, Studia minora Facultatis philosophicae Universitatis brunensis, series Slavica Litteraria X 3, Annus XLIX (výkonný redaktor), Masarykova univerzita, Brno 2000, 118 s.
- * *Litteraria Humanitas VIII, Komparatistika – Genologie – Translatologie – Krystyna Kardyni-Pelikánová* (výkonný redaktor a sestavovatel), Masarykova univerzita, Brno 2000, 272 s.
- * *Čítanka plná pokladů. Školní rok ve zvěrokruhu. Výběrové texty pro 4. třídu ZŠ* (editor, úvodní texty kapitol, medailónky autorů), Dialog, Liberec 2000, 160 s.
- * *Čítanka plná pokladů. Vypráví celá rodina. Soubor autorských děl k výuce literární a výtvarné výchovy pro 3. třídu ZŠ* (editor, úvodní texty kapitol, slovníček autorů), Dialog, Liberec 2000, 160 s.
- * *Čítanka plná pokladů. S abecedou za školou. Soubor autorských děl k výuce čtení, literární a výtvarné výchovy pro 2. třídu ZŠ* (editor, úvodní text, verše na písmena abecedy, slovníček autorů), Dialog, Liberec 2000, 160 s.

2001

- * *Litteraria Humanitas IX, Cesta k duši dříve – Miroslav Mikulášek* (editor a výkonný redaktor), Masarykova univerzita, Brno 2001, 248 s.
- * *Slavica Litteraria – Literárněvědná slavistika*, Studia minora Facultatis philosophicae Universitatis brunensis, series Slavica Litteraria X 4, Annus L (výkonný redaktor), Masarykova univerzita, Brno 2001, 148 s.

2002

- * *Slavica Litteraria – Literárněvědná slavistika*, Studia minora Facultatis philosophicae Universitatis brunensis, series Slavica Litteraria X 5, Annus LI (výkonný redaktor), Masarykova univerzita, Brno 2002, 146 s.
- * *Čítanka pro prvňáčky. U nás doma. Soubor textů a ilustrací k výuce čtení a počátečnímu poznávání literatury a výtvarného umění* (editor, úvodní text, pohádky, vyprávění a verše, slovníček autorů), Dialog, Liberec 2002, 64 s.
- * *Čítanka plná příběhů starých i starších. Výběrové texty literární a výtvarné výchovy pro 8. ročník ZŠ a pro odpovídající ročník víceletých gymnázií* (editor, literárněvědné studie na úvod kapitol, slovníček autorů, slovníček děl a pojmů, slovníček žánrů), Dialog, Liberec 2002, 160 s.

**Umělecké knižní publikace původní a překladové
a překlady ve Světové literatuře**

1970

- * *Na vlak jenž stále jede a Na noc v níž se zrodila* (básně), In: *Čas, kterým mládí jde*, Brno 1970, s. 106–109.

1973

- * *Kradení flétniček* (sbírka básní), In: *Jaká radost, jaké štěstí*, Mladá fronta, Praha 1973, s. 17–41.
- * *Klepání na lásku* (sbírka básní), Blok, Brno 1973, 60 s.
- * *4 básně*, In: *Znamení krajiny* (editoři I. Odehnal a J. Uher), Blok, Brno 1973, s. 63–67.

1975

- * *Romans za moničeto, koego be, kazvat, na trijcet* (úryvek z poemy *Romance o dívce, které prý bylo třicet*, do bulharštiny přeložil V. Rakovski, medailónek autora, napsali editoři svazku D. Dorovská a I. Dorovský), In: *Prijateli*, vyd. Christo G. Danov, Plovdiv 1975, s. 134–138.
- * *Dravec v jezeru* (povídka), *Romance o dívce, které prý bylo třicet* (poema), In: *Vzrušeným dechem* (editor a úvodní slovo L. Š.), Blok, Brno 1975, s. 188–192 a 223–229.
- * *Jan Zych – Gazela černá a bílá* (překlad výboru veršů a studie o autorovi a jeho díle), In: *Světová literatura 61/75*, Praha 1975, s. 2–8.
- * *Stanisław Lem – Dokonalá prázdnota* (překlad čtyř povídek a studie o autorovi a jeho díle), In: *Světová literatura 5/75*, Praha 1975, s. 45–65.

1976

- * *Květiny jsou tu zbytečné* (tři povídky), Blok, Brno 1976, 264 s.
- * *Jerzy Górczański – Opičí hrad* (překlad dvanácti povídek a studie o autorovi a jeho díle), In: *Světová literatura 4/76*, Praha 1976, s. 73–95.
- * *Janusz Głowacki – Kongo v ulici Medvídku Pu. Hon na mouchy. Nový tanec la-ba-da* (překlad tří povídek a studie o autorovi a jeho díle), In: *Světová literatura 6/76*, Praha 1976, s. 60–93.

1977

- * *Vichřice* (román), ČS, Praha 1977, 264 s.; překlad do slovenštiny [*Víchrice* (přel. M. Hollá), Smena, Bratislava 1981, 208 s.]

1978

- * *Pírka a pera Jana Sztaudyngera* (překlad výboru epigramů a studie o autorovi a jeho díle), In: *Světová literatura 2/78*, Praha 1978, s. 161–167.
- * *Czesław Chruszczewski – David a Goliáš. Třítélnná hlídka. Strom-nestrom. Třetí pravda. Manneken Pis* (překlad pěti povídek a studie o autorovi a jeho díle), In: *Světová literatura 3/78*, Praha 1978, s. 229–238.

1979

- * *Znamení břízy* (novela), ČS, Praha 1979, 208 s.; překlad do polštiny [*Znak brzozy* (přel. A. S. Jagodziński, pod. pseud. T. Łukasiak), KAW, Warszawa 1987, 176 s.]
- * *Pan Střelnice* (próza pro děti), Blok, Brno 1979, 96 s.
- * *Karmínový ohník* (povídka Karmínový ohníček, do slovenštiny přeložila E. Kleknerová, medailónek autora, napsal editor svazku L. Knězek), In: *Všedný deň*, Smena, Bratislava 1979, s. 309–319.
- * *Ewa Lipska: Vernisáž* (výbor básní – výběr, překlad, doslov), ČS, Praha 1979, 76 s.
- * *Jerzy Afanasjew: Chiméry – Klaun z cirkusu Imaginace* (překlad dvanácti povídek a studie o autorovi a jeho díle), In: *Světová literatura 2/79*, Praha 1979, s. 188–206.
- * *Konrad Fiałkowski – Cerebrokop, Když přiletí* (překlad dvou povídek a studie o autorovi a jeho díle), In: *Světová literatura 5/79*, Praha 1979, s. 113–130.

1980

- * *Vysoko letí ptáci* (sbírka povídek), ČS, Praha 1980, 180 s.
- * *Józef Waczków* (překlad čtyř básní J. W.), In: *Básníka miluje svět* (editor I. Dorovský), Blok, Brno 1980, s. 198–202.
- * *Tadeusz Nowak – Můj tajemný čas* (překlad výboru básní a studie o autorovi a jeho díle), In: *Světová literatura 3/80*, Praha 1980, s. 55–60.
- * *Stanisław Lem – Podivný host profesora Tarantogy* (překlad televizní hry a studie o autorovi a jeho díle), In: *Světová literatura 3/80*, Praha 1980, s. 229–238.
  - *Lesk skleněné koule – astrologický antimuzikál* (hudba L. Štancel, na námět hry A. Zaniewského a J. Lewińskiego Blask szklanej kuli), scéna Antonín Vorel, choreografie Luboš Ogoun, režie Milan Pásek, světová premiéra 15. 11. 1980, Divadlo bratří Mrštíků v Brně, tiskem Dilia 1980, 112 s.

1981

- * *A vén pej ló álma* (překlad povídky Sen starého prauna, do maďarštiny přeložil János Kövesdi), In: *Hány színtű a szivárvány* (ed. J. Kövesdi, doslov a medailónek autora J. Adam), Mádách, Bratislava 1981, s. 343–348.
- * *Touha po modrém nebi* (výbor science fiction povídek – výběr, překlad, doslov, medailónky autorů), Práce, Praha 1981, 184 s.

1983

- * *Mezi beránky a vlky* (umělecká reportáž), In: *Sklizeň světla* (editor J. Křenek), Blok, Brno 1983, s. 59–68.
- * *Halina Poświatowska – Srdce hladné po lásce* (překlad výboru veršů a studie o autorce a jejím díle), In: *Světová literatura 6/83*, Praha 1983, s. 122–127.

1984

- * *77 básní 31 básníků* (překlad ze slovenštiny), In: *A hory nemlčely* (editor, doslov a medailony autorů Š. Vlašín), Melantrich, Praha 1984, 224 s.
- * *Maciej Kuczyński: Tajemná přílba* (překlad románu pro mládež), Albatros, Praha 1984, 136 s.
- * *Bohdan Czeszko: Povodeň* (překlad novely), In: *Pět polských novel*, Odeon, Praha 1984, s. 287–368.
- * *Stanisław Jerzy Lec: Tisíc a jedna fraška* (výbor epigramů a aforismů – výběr, překlad, doslov), Práce, Praha 1984, 112 s.

1985

- * *A jinak se pluje po moři* (román), ČS, Praha 1985, 496 s.
- * *První den míru* (úryvek z románu *A jinak se pluje po moři*, česky a rusky, přeložila J. A. Škariňová), In: *Jarní zpěv* (editoři J. a K. Blažkovi), Blok, Brno 1985, s. 77–79.
- * *Józef Ozga-Michalski: Rod jak kořen v zemi – Bodlák z ráje* (překlad výboru veršů a studie o autorovi a jeho díle), In: *Světová literatura 1/85*, Praha 1985, s. 135–138.

1986

- * *Kovbojové z papíru* (román pro mládež), ČS, Praha 1986, 240 s.
- * *Zakladatelka rodu* (povídka), In: Velké vlhké oči (úvod J. Kostrhun, doslov Š. Vlašín), Slušovice 1986, s. 45–54.

1987

- * *Husar a panenka* (pohádka), Blok, Brno 1987, 120 s.
- * *Noc v krajině s jezery* (povídka), In: Lásky pozemské (editor a doslov J. Valouch), ČS, Praha 1987, s. 81–103.

1988

- * *Arnold Mostowicz: My z kosmu* (překlad lit. faktu), Práce, Praha 1988, 448 s.
- * *A jinak se pluje po moři*, 2. vydání románu, ČS, Praha 1988, 528 s.
- * *Piotr Szulkin – Válka světů, příští století* (překlad filmové povídky a studie o autorovi a jeho díle), In: Světová literatura 2/88, Odeon, Praha 1988, s. 58–104.

1989

- * *Zhluboka, zdaleka* (dvě filmové povídky), Práce, Praha 1989, 160 s.

1990

- * *Transplantace* (román), ČS, Praha 1990, 440 s.
- * *Hry s protinožci* (sbírka básní), Blok, Brno 1990, 64 s.
- * *Zakladatelka rodu* (povídka), In: Hosté z planety lidí (editor, doprovodné texty a medailónek o autorovi K. Blažek), Blok, Brno 1990, s. 141–151.

1993

- * *Pan Střelnice v Bambulálii* (leporelo), Sámo, Brno 1993, 16 s.
- * *Co dělám celý den* (leporelo), Sámo, Brno 1993, 16 s.

1994

- Tombík mezi dinosaury* (leporelo), WAY-Pohoda, Brno 1994, 16 s.

1995

- * *Smrt stárnoucí herečky* (detektivní román, pseud. Kenneth Westley), Granos, Brno 1995, 64 s.
- * *Katherine Stone: Dvojčata* (překlad románu, s A. Olivovou), AR nakladatelství, Třebíč 1995, 304 s.
- * *Skřítkové* (překlad knížky pro děti), Junior, Praha 1995, 64 s.

1996

- * *Máme rádi zvířata* (knížka pro děti, spoluautor Václav Richter), AR nakladatelství, Třebíč 1996, 148 s.
- * *Mé kamarádky kočky* (překlad leporela), Junior, Praha 1996, 12 s.
- * *Moji kamarádi psi* (překlad leporela), Junior, Praha 1996, 12 s.
- * *Moji kamarádi králíci* (překlad leporela), Junior, Praha 1996, 12 s.

1997

- * *Abeceda* (sbírka básní pro děti), In: Adámek hledá abecedu, Junior, Praha 1997, 88 s.
- * *Adámek hledá abecedu* (překlad knížky pro děti), Junior, Praha 1997, 88 s.

1998

- * *Za devatero horami* (překlad čtyř pohádek), Junior, Praha 1998, 110 s.
- * *Prvňáček* (překlad knížky pro děti), Junior, Praha 1998, 84 s.

- * *Já jsem malý mysliveček* (úryvek z knihy Máme rádi zvířata, spoluautor V. Richter), *Pokoutník domácí z podřádu sklípkošů* (úryvek z knihy Kovbojové z papíru), In: Čítanka plná humoru pro 7. ročník, Dialog, Liberec 1998, s. 55–56 a 123–124.

1999

- * *Zakázaná komnata* (převyprávění pohádky), *Hra o dušičky* (báseň pro děti), In: Čítanka plná humoru pro 5. ročník, Dialog, Liberec 1998, s. 8–9 a 29.

2000

- * *Královské obludy kočky* (úryvek z knihy Husar a panenka), In: Čítanka plná pokladů pro 3. ročník, Dialog, Liberec 2000, s. 69–72.
- * *Čtyřverší na písmena abecedy* (ze sbírky Abeceda), *Pohádky* (převyprávění 13 klasických textů s původními verši), *Bajky* (převyprávění 16 Ezopových bajek), *Domácí úkoly a Píšeme si o sobě* (14 textů z knihy Máme rádi zvířata a Máme rádi člověka – v rkp., spoluautor V. Richter), In: Čítanka plná pokladů pro 2. ročník, Dialog, Liberec 2000, 160 s.

2002

- * *Český slabikář* (spoluautorky I. Melichárková a L. Švecová), Dialog, Liberec 2002, 88 s.
- * *23 říkanek*, In: Ivana Melichárková a Libuše Švecová: Hurá do abecedy, Dialog, Liberec 2002, 48 s.
- * *14 říkanek*, In: Ivana Melichárková a Libuše Švecová: Zápasíme s tužkou I, Dialog, Liberec 2002, 32 s.

Hesla o autorovi ve slovnících

1985

- * Václav Königsmark: *Ludvík Štěpán*, In: Slovník české literatury 1970–1981, Praha 1985, s. 364–365.

1994

- * *Štěpán Ludvík*, In: Kdo je kdo v České republice 94/95, Praha 1994, s. 571.

1996

- * Wilhelm Przeczek: *Ludvík Štěpán*, In: Czescy tłumacze literatury polskiej, Pamiętnik Literacki, t. XXI, London 1996, s. 35.

1998

- * Blanka Hemelíková: *Štěpán Ludvík*, In: Slovník českých spisovatelů od roku 1945, díl 2, Praha 1998, s. 508–509.
- * *Štěpán Ludvík*, In: Kdo je kdo v České republice na přelomu 20. století, Praha 1998, s. 598.

1999

- * Józef Waczków: *Štěpán Ludvík*, In: Przewodnik encyklopedyczny Literatury zachodniosłowiańskie czasu przelomów 1890–1900, 2 (red. H. Janaszek-Ivaničkova), – Literatura czeska, Katowice 1999, s. 565–566.

2000

- * Blanka Hemelíková: *Štěpán Ludvík*, In: Slovník českých spisovatelů, nakladatelství LIBRI, Praha 2000, s. 639.
- * Tomáš Studenovský, Josef Bláha: *Štěpán Ludvík*, In: Slovník českých autorů knih pro chlapce (a nejen pro ně), nakladatelství Ostrov, Praha 2000, s. 137.

2002

- * *Štěpán Ludvík*, In: Kdo je kdo – Osobnosti české současnosti, Praha 2002, s. 660–661.

